

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravljanje je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 1.

Ljubljana, 5. februarja 1934.

Leto XIV.

Kako naj ščitimo hišno posest?

Dasiravno je nastala dandanes splošna ekonomska kriza že nekaj pojem, ne moremo in ne smemo gledati radi tega obupno na njene težke posledice, ki se kažejo dnevno na hišni posesti.

Ali je danes morda nejasno, da poseduje hišni posestnik dan na dan čimmanje, da se krči njegova imovina, toda dolgovi so stalno na porastu. Na prste se lahko naštevajo oni, ki se kolikor toliko še drže na ekonomski bazi.

Vzroki temu so: Zmanjšani dohodki hiše vsled strahovitosti, hitrega padanja najemnine, a večinoma vsled neplačila že tako znižanih najemnin; stanje zgradbe je vedno slabše (pomanjkanje sredstev za redno vzdrževanje in popravila); povečanje javnih dajatev državi in samoupravnih teles; davek na dohodke novih zgradb, banovinske doklade, takse na najemniške pogodbe, priznanice itd.

Današnji razlog preobremenjenega stanja hišne posesti je v zvezi z denarno krizo, oziroma z krizo kreditnega tržišča. Denarnim zavodom, ki so sami prišli v razne težkoče, razloge in krivde istih ne bomo tu razpravljali, ne preostane drugega, kakor za vsako ceno mobilizirati svoja denarna sredstva na ta način, da lastnikom zgradb, katerim vsled zgoraj navedenih okoliščin iz dohodkov ne dovoljujejo obveznost plačanja tekočih obresti, odpovedujejo dana posojila, a za amortizirana posojila iščejo prilike izkoriščanja predčasne dospelosti.

Posledica je: Pravilno izterjavanje podeljenih posojil in dražbena prodaja hišne posesti. In rezultat?

Isti je še poraznejši!

Hišna posest postaja čim manj vredna, ker se cena ravna po donosu, ki konstantno pada, dokler cena, dosežena dražbenim putem, po odbitku prvenstvenih terjatev (davki, pristojbine, dražbeni stroški itd.) v najugodnejšem slučaju komaj zadostuje za poravnavo hipotekarnega upnika na prvem mestu, ostali pa se napotijo na sodno pot za izterjavo eventualne imovine dolžnika, ki jo vedno nima. Torej: rezultat takih dražbenih prodaj je nenadomestljiva izguba za upnike in popolno osiromašenje do sedaj bivšega lastnika zgradbe, torej onega elementa, ki se je povsod in vedno držal kot najmočnejša in najsolidnejša podlaga obstoječega družbenega reda.

Vprašamo se, ali obstoja mogočnost, da se reši hišna posest splošno iz te težke krize, ki nam odjemlje po malem, toda sigurno mogočnost obstanka, oziroma preti obubožanje dosedanjega lastnika, ki si je z delom in trudom zgradbo pridobil ter preide ista na ta način v last drugega skoraj zastonj.

Ni lahko odgovoriti na to vprašanje z da ali ne! Ni lahko nuditi tu sigurno zdra-

vilo. Tu nastane v tej fazi hišnolastniško vprašanje, tudi nastane že vprašanje širšega javnega interesa, socialno vprašanje prvega reda, v katero je treba da poseže državna oblast sama. Kajti, ako je državna oblast zaščitila z zakonom kmeta, katerega zemlja in delo pomeni osnova države in narodna imovina, zakaj ne prikoči tudi na pomoč hišni posesti, katera je ravno tako po svoji naravi osnova narodne imovine in osnova stalnega državnega dohodka? Ako je državna oblast zaščitila denarne zavode, zakaj se ne nudi pomoč tudi lastnikom zgradb, ki niso drugega kot hranilnice, ki so svoje prihranke produktivno nalagali v korist in zaposlenje splošnosti (trgovine, industrije, obrti in dela). Torej odgovor na to vprašanje je logičen in jase: Državna oblast mora priti na pomoč hišni posesti!

V prvi vrsti znižanje obrestne mere, ki jo plačajo lastniki zgradb za vknjižena posojila. Za imenovana posojila se plača še danes skupno z amortizacijo, s stroški in provizijo 10 do 16% že skoro več let!

Ta posojila so bila kontrahirana v času, ko so hiše vsled ekonomske prosperitete donosale po priliki 8-12%.

Danes je ta rentabiliteta vsled ekonomske depresacije nemogoča, ter nese redno 3-6% in ako bo sedanji rapidni padec najemnin še trajal nadalje, kar obeta na žalost obča situacija, bo donos hiše še nižji.

Naravno je, da se zbog tako nizkega donosa ne more plačati obresti po 10 do 16%.

Kakor je obrestna mera po svoji naravi izpremenljiva, preko splošne situacije, se ima tudi prilagoditi obrestna mera na posojila zgradb po donosu zgradb samih.

Maksimirati bi se moralo zakonskim putem (event. v okviru § 6. zakona o zaščiti kmeta —) za hišno posest obresti po največ 6-8% letno. Zagovor imenovane izjemne mere leži v tem, ker so denarni zavodi, in sicer oni, ki so zaprosili zaščito, maksimirali obresti za vloge po 4%, a na drugi strani obstoja mogočnost kritja posojil vsled krize denarstva in kreditnega tržišča.

V drugi vrsti je treba zaščito odpovedi tako zvanih na neomejeni rok podanih posojil za zgradbe. Ako je bila zgradba prej zadostno osnovana sigurnosti, zakaj ista sedaj več ne bi bila in da se z odpovedjo kredita umetno znižuje njena vrednost in tako lastnika zgradbe sili na prodajo?

Glavno je za tako korist s strani lastnika zgradbe, redno plačevanje dospelih obresti, eventualno znižane, oziroma današnjim prilikam prilagodene obrestne mere ali pa da se vršijo po mogočnosti tudi dalje dosedanja običajna odplačila.

Ostane nam še predlog glede amortizacijskih posojil. Izven dvoma je, da se vsled današnjega znatno zmanjšane donosa, zamore le težko ali nikakor izpolniti prej dogovorjena odplačila. Na mestu bi bilo podaljšati odplačilni rok na ta način, da se amortizacijski obroki, t. j. anuitete znižajo na največ 40% čistega netto-dohodka zgradbe.

Ostanek dohodka potrebuje lastnik zgradbe za vzdrževanje hiše, ter obresti in odplačilo drugih posojil, katere je bil prisiljen vzeti v svrhu dovršenja zgradbe.

Razume se, da bi bil omenjeni način vplačila samo začasnega značaja in bi se nanašal samo na dosedaj kontrahirana posojila. Na vsak način je treba nekaj ukreniti radi zaščite hišne posesti, a pri tem je treba poudarjati, da to ni mišljeno samo v interesu lastnika zgradbe, temveč tudi v prid denarnih zavodov, t. j. upnika, ker se isti le na ta način izogne izgubi pri preteči prodaji hiše sodnim putem, pri kateri se vrši prodaja veliko izpod njihove fiktivne vrednosti.

Nujna dolžnost lastnikov zgradb je, da se zavzamejo za zaščito svojih interesov. Tu se gre za njihovo biti ali ne biti! Posamezni ne bo sam vzdržal in zaščitil svojih interesov.

Samo potom svojih organizacij, društev hišnih posestnikov! Ali mislijo, da jim ni društvo v korist? Ta brezbržnost naj preneha! Ker samo složno delo in delovanje v društvu nas zamore rešiti vseh neprilik in izgub, katere nastanejo vsak dan.

(»Svojina«)

Prijeten dom

Sedanji čas zahteva smotreno ureditev stanovanja in posameznih prostorov ob upoštevanju vseh higijenskih in zdravstvenih zahtev.

Vsakdo, ki je danes tako srečen, da si more postaviti svoj lasten dom mora te zahteve upoštevati že pri napravi načrta. Vključ plinu in elektriki ni solnce samo edina najcenejša kurjava, ampak predvsem tudi najboljši zdravnik.

Kdor si torej postavi hišo tako, da vsaka soba vsak dan občuti blagodejnost solčnih žarkov, ta prihrani na kurivu in zdravniku.

Važna je tudi lega posameznih prostorov z ozirom na nebesne smeri. Kuhinja ne sme ležati na južni strani. Če pa parcela leži tako, da je tako zvana »fronta« obrnjena proti severu, ne smemo vseh sob namestiti v pročelni strani, da bi s tem dobili lepše pročelje, ampak je treba kuhinjo in stranske prostore namestiti na severni steni.

Največ se greši v tem pogledu pri kopalnicah. Najprimernejše je namestiti kopalnico poleg spalnice, vendar če je možno tako, da dobi še separaten vhod od zunaj

in sicer zato, da imajo vsi člani družine ali eventualno gosti prost dostop do kopalnice.

Sedaj pa še pohištvo! Baš na tem polju se največ greši glede smotrenosti in higijene. Navadno je pohištvo tisti faktor, ki daje stanovanju ono prijetnost, ki ugodno in blažljivo vpliva na človeka. Po možnosti je odstraniti pohištvo, ki zahteva pogosto snajenje. Razne oblike in nastavki na pohištvo se izredno hitro napraše. Danes je te vrste pohištvo označeno kot »nemoderne«, a tudi tukaj kot pri modi ne vemo, kaj se zopet povrne. Pametna in snažna gospodinja ne ljubi pohištva, ki ga radi profita ni mogoče popolnoma pritisniti ob stene. Pomanjkanje stanovanj in prostorov je ustvarilo posteljo, ki jo moremo pribiti na steno in je v tej obliki tudi že na prodaj. Glede prezračevanja postelj bi omenili, da se še vedno opaža grda stara navada. V trdnem prepričanju, da se bodo rjuhe in odeje dobro prezračile, jih enostavno obesijo čez odprta okna, pri tem se pa prezračijo samo oni deli, ki leže na vrhu. Torej boljši način: posteljnino enostavno razgrniti preko stolov in jo izpostaviti močnemu prepihu.

V splošnem se je treba privaditi na to, da je tudi hišno gospodinjstvo nek obrat, za katerega ne zadostuje samo malo stare šare. Sledeči nasvet naj velja predvsem mladim dekletom, bodočim hišnim gospodinjam: Čim manj stare neoporne šare s seboj v zakon! Brezmiselno je namreč stanovanje v naprej opremiti s cenejšimi stvarmi, ki jih je pa pozneje treba kmalu zamenjati z novimi, kar seveda po nepotrebnem spravlja iz ravnotežja celotno hišno gospodinjstvo. Večji del hišnih gospodinjskih sploh ne ve, koliko si z enostavnimi gospodinjskimi stroji in pripravami prištedijo na času in energiji. Mnogo izmed teh priprav ima poleg te še mnogo drugih dobrih lastnosti, katerih vpliva na dobro razpoloženje in zdravje vseh članov družine ne smemo podcenjevati. Omenimo naj samo velike higijenične prednosti električnih priprav, kot je n. pr. električni sesalec prahu ali električna gredna blazina. Danes obstojajo prenosni in vozljivi sesalci prahu z velikim učinkom, ki pa ne povzročajo ropota. V Nemčiji je danes v rabi že preko 1 milijon teh sesalcev prahu in marsikatera gospodinja je sama izprevidela, da je treba iti z moderno tehniko roko v roki.

Državne finance v novembru 1933

Dohodki državne administracije v tem mesecu so znašali 627.6 milijona dinarjev ali 107.8% poračunske dvanajstine (l. 1932 v novembru 624.7 milijona dinarjev), izdatki državne administracije pa so znašali 560.2 milijona dinarjev ali 96.2% proračunske dvanajstine (l. 1932 v novembru 569.8 milijona dinarjev).

Skupaj so znašali izdatki državne administracije v prvih 8 mesecih proračunskega leta 1933-34 (april november) 3699.7 milijona dinarjev nasproti 3981.4 milijona dinarjev v istem razdobju predhodnega leta. Izdatki so bili torej manjši za skoro 300 milijonov. Večji izdatki so zabeleženi predvsem pri pokojninah (za 49.3 milijona dinarjev), manj izdatkov, nego v predhodnem letu pa je bilo predvsem za ministrstvo za vojsko in mornarico (214 milijonov) in za državne dolgove (— 136 milijonov).

Dohodki od splošnih neposrednih davkov so znašali v novembru 213.2 milijona dinarjev (l. 1932 v novembru 186.9), od posebnih davkov 44.0 milijona dinarjev (39.5), od dolgovanih davkov 11.6 milijona dinarjev (13.5); skupaj so znašali dohodki od neposrednih davkov 268.8 milijona dinarjev nasproti 239.8 milijona dinarjev v novembru 1932 (za 29.0 milijona več, ne-

go v novembru 1932). Dohodki od trošarin so znašali 52.7 milijona dinarjev (novembra 1932 66.2), od taks 67.9 (82.8), od carin 56.2 (60.2) in od monopolov 147.9 (139.8).

V prvih osmih mesecih tekočega proračunskega leta (april—november 1933) je znašal donos davkov v primeri z istim razdobjem leta 1932.

(v milijonih Din): april—november

	1933	1932	
neposredni davki	1418.7	1127.0	+291.7
trošarine	395.8	519.5	—123.7
takse	529.9	582.9	—53.0
carine	424.9	494.1	—69.2
monopoli	1063.8	1023.1	+40.7
	3833.1	3746.6	+86.5

Davčni dohodki so znašali v celoti v prvih 8 mesecih tekočega proračunskega leta 3833.1 milijona dinarjev, to je za 86.5 milijona dinarjev več, nego v predhodnem letu. Ti večji dohodki izvirajo pretežno od večjega donosa neposrednih davkov v zvezi s strožjo davčno prakso, dočim je bil v ostalem le še čisti donos monopolov nekoliko večji nego leto prej.

Končno so še zanimivi podatki o neplačanih računih. Ob koncu novembra je bilo v državni administraciji za 140.6 milijona dinarjev likvidiranih, a neplačanih računov, dočim je ta vsota ob koncu novembra 1932 znašala 297.2 milijona dinarjev. Pri državnih podjetjih je bilo ob koncu novembra za 208 milijona neplačanih računov (za konec novembra 1932 ta številka ni znana).

Uslužbeni davek

Vsi delodajalci, ki morajo po členu 100. zakona o neposrednih davkih plačevati uslužbeni davek v davčnih znamkah, se pozivajo, da v smislu naredbe ministrstva financ z dne 10. sept. 1929 št. 38.390 predložijo davčni upravi na pregled knjižice za uslužbeni davek, da se le-ta prepriča o rednem in pravilnem plačevanju uslužbenkega davka v davčnih znamkah, ker bi se sicer proti njim postopalo po določilih člena 139., odnosno v primeru zatajbe davka po členu 142. zakona o neposrednih davkih. Preden se predloži davčna knjižica na vpogled, mora vsak službodajalec vpisati v davčno knjižico, koliko je v letu 1933. znašala plača delojemalca in koliko uslužbenkega davka je isti plačal v letu 1933. Davčne knjižice, ki so že polne, mora delodajalec odvesti davčni upravi in jih nadomestiti z novimi. Delojemalce mora voditi davčno knjižico za vsakega uslužbenca, tudi če ne podleže uslužbenškemu davku.

Nadalje se vsi privatni delodajalci opozarjajo na zakon z dne 20. decembra 1930 (Sl. list 27,4 ex 1931 z dne 15. januarja 1931) o davku na neoženjene moške osebe.

Po odredbah tega zakona so dolžni plačevati davek neoženjene osebe: a) vsi neoženjeni moški, b) vdovci brez zakonske dece, c) vsi moški, ki so ločeni sodnijsko, če nimajo zakonskih otrok in ne vzdržujejo žene in otrok. Vse to velja počenši s 1. januarjem 1932, če so izpolnili 30. leto in niso prekoračili 60. leta in stanujejo v mestih, mestecih, trgih in sreskih krajih.

Oproščeni pa so tega davka:

1. vse posvečene osebe, ki jim je zakon prepovedan po cerkvenih predpisih;
2. osebe, ki se zaradi cerkvenih predpisov ne morejo ponovno oženiti;
3. vojaki in podčasniki pod zastavo in nižji častniki;
4. obsojenci v zaporih za dobo obsedanja kazni;
5. tuji;

6. osebe, ki so po civilnem zakoniku nesposobne upravljati svoje imetje;

7. popolni invalidi;

8. osebe v službenih odnosih, katerih plača ne znaša več kakor 2500 Din mesečno.

Davek na neoženjene osebe plačujejo osebe od 30. do 35. leta v iznosu 50%, osebe od 35. do 40. leta v iznosu 40%, osebe od 40. do 50. leta v iznosu 25% in osebe od 50. do 60. leta v iznosu 10% neposrednega davka po čl. 95. in 96. zakona o neposrednih davkih.

Po navedenem plačujejo davek na neoženjene osebe v iznosu 50% vse moške osebe, ki so najkasneje 31. decembra davčnega leta dovršile 30. leto, pa ne prekoračile 35. leto svoje starosti, v iznosu 40% moške osebe, ki so omenjena dneva dovršile 35. leto, pa ne prekoračile 40. leto svoje starosti, v iznosu 10% moške osebe, ki so do omenjenega dneva dovršile 50. leto, pa ne prekoračile 60. leto starosti.

Ta davek se plačuje skupno z uslužbenkim davkom tako od ponavljajočih se dohodkov kakor od dohodkov od slučaja do slučaja. Pri obračunavanju davka se del dinarja v iznosu 50 par ne upošteva, nad 50 par pa se računa kot cel dinar.

Organi, ki izplačujejo plače, so dolžni ugotoviti od vsakega posameznega uslužbenca ali je samski, vdovec ali ločenec, dalje ali je kot vdovec ali ločenec imel zakonito deco, razen tega pa tudi ali vzdržuje ženo in zakonske otroke.

Prav tako so dolžni omenjeni organi ugotoviti, koliko let je vsakteremu uslužbencu ali nameščencu, ki je podvržen davku ob koncu davčnega leta. Posvečenim osebam, vojakom in podčastnikom ter nižjim častnikom, dalje onim uslužbencem, katerih mesečni dohodki so manjši od 2500 Din brutto ni treba dokazati, da so oproščeni tega davka, ker se to lahko ugotovi na podlagi uradnih podatkov, vse druge osebe, ki so našteje kot oproščene tega davka, morajo pravico do oprostitve dokumentirati z listinami.

Prav tako morajo dokazati pravico do oprostitve dotične osebe, ki so sodno ločene in morajo vzdrževati ženo ali zakonsko deco.

Nameščenci, odnosno osebe, ki imajo 9 ali več živih otrok in ki ne plačujejo čez 1000 Din letno neposrednega davka so oproščeni plačevanja vseh davkov, torej tudi uslužbenkega davka. Pravico do oprostitve mora prijaviti davčni zavezanec s polnoveljavni dokazi pristojni davčni upravi. Davek na neoženjene moške osebe se ne more plačati z davčnimi znamkami, ampak se mora odvesti davčni blagajni mesečno v gotovini po službodajalcu.

V ostalem veljajo za to davčno obliko odredbe zakona o neposrednih davkih.

Vrtnarstvo v februarju

Sadjarstvo. Jesensko presajanje sadnih dreves, razen breskev in marelic, je najuspešnejše. Ker pa je minulo jesen deževje oviralo sajenje, opravi to, ko bo zemlja otajana in osušena v februarju ali v marcu. Čim prej, tem bolje. Sadi pa drevje v razsežne jame, v izboljšano zemljo in nekoliko plitveje, kakor je prej rastlo, da ne pride s sesedanjem zemlje pregloboko. Po saditvi ga dobro zalij in natosi ob deblu naokrog nekoliko gnoj, ki zadržuje vlago in gnoj. Na starejših drevjih razredči krono. Gladko ob vrhu odžagaj vse tiste veje, ki slone na drugih, in tiste, ki druge križajo. Nato ostrgaj staro skorjo, mah in lišaje, ki so skrivališče sadnih škodljivcev. To najboljšo opraviš z drevesno strguljo in z drevesno ščetko. Da pa ta nesnaga in ž njjo škodljivci ne padejo na zemljo, razgrni prej pod drevesom primerno prostralo. To spraviš na

ogenj. Ob lepem vremenu, ako ne zmrzuje, poskropi vse drevje s 5% arborinom, ki zamori vse živalske in mnoge rastlinske škodljivce, pospeši rast in rodovitnost ter dela gladek lub. Na vrtu gnojimo sadnemu drevju posredno, ko gnojimo za druge sadeže, na travniku pa je neposredno gnojenje potrebno. Ne gnoji pa ob deblu, temveč naokrog proti koncu in nekoliko zunaj obsega krone, kjer so korenine sesavke. V tem mesecu je skrajni čas za nabiranje cepičev.

Zelenjadarstvo. Ako ni snega, trpi najbolj v tem mesecu na prostem rastoča povrtnina, kakor spinača, zimsko solata, zimsko zelje, motovilec, zaradi velike menjave toplote ponoči in podnevi. Deloma jih zavarujemo, ako jih pokrijemo s smrečjem. Ozimljeni povrtnini v kletji in v gredu pod steklom pridno zrači, če ni prehudega mraza, da preprečiš gnulobo. Gnulo listje in gnile rastline pa sproti odstranjuj, da ne okužijo zdravih. Velik škodljivce prezimujejo povrtnini je moča. Ako je zemlja popolnoma suha, zalij le nekoliko, nikar pa ne moči listja. — Februar je mesec prvih setev v gnojake. Pri pripravljanju gnojakov, vloži na dno najprej plast listja, ki zadržuje toploto ter na to 40 do 50 cm debelo plast gnoja. Zemlja za gnojake naj bo lahka in rodovitna. Setev pa opravi kakih pet dni kasneje, ko se zemlja ogreje in ko izhlapi iz gnoja večja množina amonijaka. Proti koncu tega meseca sejemo v zavetne lege že solato berivko, grah, korenček, črni koren, pastevnjak, peteršilj ter sadimo česen in čebulček.

Cvetličarstvo. Prezimujoče cvelice lončnice zrači, da ne odganjajo bledih odganjkov, ki rastline šibe. Zalivaj pomale, kakteje celo nič. Ako se pojavlja plesen na površju zemlje v cvet, ličnih lončkih, odstrani jo z nekoliko vrhnje zemlje ter dodaj drugo z ogljenim prahom pomešano zemljo. Sobne rastline obrizgaj vsaj dvakrat v tednu z mlačno vodo, da jih očistiš prahu in obvaruješ pred škodljivci, ki so uši, kaparji in rdeči pajki. — Za razmnoževanje lepoticnega grmičevja je sedaj čas za nabiranje potaknjencev.

Ako nisi že v jeseni, je sedaj skrajni čas, da potrosiš prah živega apna po zemljišču. Na vsakih 100 m² ga je treba 20 do 30 kg. Zlasti je apno potrebno v barski in ilovnati zemlji ter za koščičasto sadno drevje. Z apnom pa gnoji le vsako tretje ali četrto leto. — Kompostni kup premešaj, da pospešiš sprstenež in polij ga z gnojnico.

Naredi načrt setev na vrtu, na katerem točno zaznamuješ prostor za posamezno povrtnino.

Čiščenje preprog

Podati hočemo par nasvetov glede čiščenja preprog, saj te zahtevajo prav pogosto snaženje in čiščenje. Manjše ročne tkane preproge enostavno vržemo v škatlo in stvar je opravljena. Drugače je seveda s preprogami iz pliša ali velurja. Tu je že potrebna večja previdnost, če hočemo biti obdarovani pred nezaželenimi posledicami. Najprvo pride na vrsto sesač prahu, s katerim odstranimo iz preproge ves prah do zadnjega. Če nam ta ni na razpolago, moremo isto doseči tudi s stepanjem od obeh strani. Nato položimo preprogo na kamenita tla ali pa tla pokrita z linolejem. Iz milnega praška pripravimo raztopino, ki jo toliko časa mešamo, da se prične izdatno peniti. V penah omočimo nato krtačo, ki naj ne bo ne premehka in ne pretrda, s katero nato skrtamo preprogo. Za tem omočimo v mrzli vodi čisto cunj, jo ožmemo in z njo zbrisemo in odstranimo na preprogi ostalo penasto milnico.

Sledi zopet krtačenje z mrzlo vodo, ki ji dodamo malo jesiha.

Preproga ne sme biti nikdar premočena; očistiti je le pliš, ki se nahaja na po-

vršini. Končno moremo osušiti preprogo z mehko mokro suho cunj. Manjše preproge v svrhu sušenja obešamo, večje pa razprostremo po tleh in podložimo par lesenih desk, da ima zrak prosto pot. Šele ko so preproge popolnoma suhe, jih moremo zopet namestiti po sobah.

Kako napravimo les varen ognja?

Pomislek, ki se vedno pojavlja proti večji uporabi lesa za gradnjo stanovanjskih hiš, hlevov in šup je nevarnost pred ognjem. Dejansko pa to zelo precenjujemo. Praktično sploh ne pride do tega, da ogenj izbruhne neposredno v delu lesne konstrukcije, ampak navadno v lažje vnetljivih materialih. V stanovanjih je pred ognjem nevarno pohištvo, blago, zavese in tekoča goriva, ki jih imamo večkrat spravljena v stanovanjih, na podstrešjih in šupah pa stara šara, žaganje itd. Les sam je v večjih dimenzijah in pooblan precej težko vnetljiv. V ognju se pa les običajno ponaša mnogo ugodneje kot ostala gradiva, ker pod zогljenelo zgornjo plastjo obdrži še vedno isto trdnost, dočim se železo v ognju ukrivi, se razteza in pri tem vleče s seboj še ostale dele konstrukcije, kamene pa pod gotovimi okolnostmi razpoka.

Ne more se utajiti, da je pri izbruhu kakega požara nezavarovan les dal ognju mnogo hrane. Ali ni mogoče les napraviti varen pred ognjem?

Komu bi prišlo na misel, da ne bi železnih konstrukcij zavaroval pred rjo z raznimi ohranjevalnimi sredstvi? Lesu pa dajmo, kar potrebuje, namreč varnost pred ognjem. Sredstva, ki jih uporabljamo na ta način, da ali s pritiskom prepomo les z gotovo tekočino ali pa les v njej namočimo ali pa pomažemo les z varovalno tekočino. Takih sredstev je danes že mnogo v prometu (Celon, Intramon, Lokron itd.). V mnogih slučajih so se zelo dobro obnesla in zaslužijo, da se splošno razširijo. Zelo priporočljivo in poceni je sledeče varhalno sredstvo: 228 gramov kristaliziranega natrijevega acetata in 33 gramov kristaliziranega dinatrijevega fosfata raztopimo v 1 litru vode, oziroma večjo množino v istem razmerju. Les, ki ga hočemo impregnirati, namažemo trikrat zaporedoma v krajših presledkih z omenjeno raztopino. Z enim litrom raztopine moremo zadostno impregnirati 3 m² površine lesa.

Če hočemo les impregnirati še pred uporabo, položimo novo nažagane deske ali tramove v omenjeno raztopino, v kateri ostanejo 1—3 dni. Vendar na nekaj je opozoriti. Soli, ki se nahajajo v raztopini, lahko z vodo zopet izperemo. Omenjeno sredstvo proti ognju je uporabno predvsem za one lesene konstrukcije, ki niso izpostavljene vremenskim vplivom, zlasti dežju. Da dež ne izpere solne raztopine iz lesa, dosežemo na ta način, da n. pr. plotove ali manjše stene lesenih zgradb prepleskamo s plastjo, ki se v vodi ne topi, kot n. pr. pakost (firnež) ali lak. Istočasno, ko smo odstranili nevarnost ognja, moremo tudi z dodatki strupenih soli zatreti nastanek gobe na lesu. Take impregnirane soli so v trgovinah na razpolago in računa se približno 50—100 gramov za kvadratni meter površine.

Občni zbor društva hišnih posestnikov v Mariboru

Dne 21. januarja t. l. je imelo društvo hišnih posestnikov v Mariboru v hotelu »Orel« svoj redni občni zbor, ki ga je otvoril in vodil predsednik g. Otmar Meglič.

Vsem navzočim je izrekel prisrčen pozdrav, posebej pa še navzočemu predsedniku Zveze društev hišnih posestnikov za dravsko banovino v Ljubljani g. Frelihu. V predsedstvenem poročilu je gosp. Meglič orisal v jedrnatih besedah dosedanje delo in borbo društvene uprave za

pravice in izboljšanje položaja hišnih posestnikov ter podal več smernic za bodoče delo. Dotaknil se je javnih dajatev članov, predvsem pa občinskih davščin in doklad. Ob tej priliki je ugotovil, da krijejo hišni posestniki s svojimi dajatvami velik del občinskega proračuna, glede katerega pa imajo soglasno zahtevo, da se morajo osebni izdatki, ki znašajo tretjino vseh izdatkov, na vsak način izdatno znižati, oziroma naj se primerno število nameščenec v svrhu štedenja odpusti. Med drugim se je baval še z dimnikarskimi tarifami, vprašanjem hipotekarne obrestne mere itd.

Sledilo je tajniško poročilo g. dr. Mari- na, iz katerega je bilo razvidno, da šteje društvo 807 članov in se je napram preteklemu letu zvišalo njihovo število na 21. Lani je bila poslana slovenski parlamentarni delegaciji in senatu spomenica, s katero se opozarjajo pristojni činitelji, da krati zakon o zvišanju davkov od novih zgradb pridobljene pravice hišnih posestnikov. Mnoge korake, ki so bili le delno uspešni, je storilo društvo na pristojnih mestih v zadevi občinskega proračuna, kakor tudi vseh drugih perečih vprašanj, ki posegajo v interese hišnih posestnikov. Po dveletnem prizadevanju se je društvu posrečilo dobiti koncesijo za posredovanje pri kupoprodajah nepremičnih in je društvo že zaprosilo za protokolacijo zadevne zadruge v svrhu zmanjšanja režijskih stroškov.

Mimo mariborskega gospodarskega predstavništva so tudi hišni posestniki energično nastopili proti nakupu mariborskega gradu po mestni občini, ker bo le skrajno težko plačati kupnino 5 milijonov dinarjev (všteti so skromni izdatki za adaptacijo), kar bo šlo seveda zgolj iz žepov davkoplačevalcev. Nakup gradu pa tudi ni priporočljiv iz zdravstvenih razlogov, ker je poslopje zelo nehygienično in je bil iz tega poslopja že marsikak jetičnih prepeljan na Pobrežje. Društvo je tudi nastopilo uspešno proti prezidavi Scherbaumovega mlina v zasilno stanovanjsko vojašnico. Društvo bo tudi po svojih članih prispevalo v primerni izmeri za mestno Pomožno akcijo.

Blagajniško poročilo je podal g. Merčun, ki je izkazal na dohodkih 63.624 Din, na izdatkih pa 2 Din manj. Društveno premoženje znaša 99.850 Din, proračun za bodoče leto pa določa 29.000 Din dohodkov in enako vsoto izdatkov. Na predlog preglednika računov g. Kusa je bila podelena odboru razrešnica, nakar je bil pri volitvah izvoljen naslednji novi odbor: predsednik g. Otmar Meglič, podpredsednik g. Hinko Sax, tajnik g. dr. Vilko Marin, blagajnik g. Maks Merčun, odborniki: gg. Leopold Barta, Alojz Filipčič, Ivan Kovarčič, Jakob Lah, dr. Ferdo Lašič, Albin Novak in Anton Paš, pregledniki računov pa so gg. Anton Kus, Ivan Kvas in Rudolf Vodeb.

Pri slučajnostih se je g. dr. Jurečko zavzel za čimvečje število hišnih posestnikov v mestnem občinskem svetu, nakar je podal g. Frelih iz Ljubljane izčrpno poročilo o delovanju Zveze. Zlasti je obširno razpravljal o nameravanem predlogu, da bo najemnina služila kot odmerena podlaga za pridobitno in o vseh tozadevnih akcijah, ki jih je zveza pokrenila pri poslancih in drugih merodajnih mestih.

Nadalje se je baval z vprašanjem obrestne mere, ki je v naši državi absolutno previsoka, bodisi za vloge kakor tudi za posojila. Zato se mu zdi zelo neprimerno, da je Mestna hranilnica mariborska obresti za hipoteke zvišala od 8 na 10%. To bo imelo zelo slabe posledice za zadolžene hišne posestnike, ki v sedanji krizi in padanju najemnin ne bodo zamogli plačevati zapadlih visokih obresti in obstoji nevarnost, da bo prišla marsikatera hiša na dražbo. Priporočal je marljivemu dru-

štvenemu odboru, da podvzame vse možnosti, da Mestna hranilnica mariborska obrestno mero zopet zniža vsaj na prejšnji odstotek. Končno je priporočal spopolnitev organizacije s pridobivanjem novih članov in naročnikov, s čemur edino bomo pokazali svojo moč in dosegli uspehe. (Veliko odobravanje.)

Pred zaključkom občnega zbora je bilo sklenjeno, da se odpošlje klubu narodnih poslancev iz dravske banovine brzojavka, v kateri prosijo mariborski hišni posestniki, naj poslanci nastopijo enodušno in energično proti čl. 7. zakona o pridobitni. Zborovanje je poteklo v najlepši solidarnosti in v soglasni želji, da se tudi hišnim posestnikom odpro boljši izgledi v bodočnost.

Plačilo vodarine, gostaščine in kanalske pristojbine v Ljubljani

Mestno načelstvo v Ljubljani je dne 30. januarja t. l. pod št. 5858 izdalo na hišne posestnike sledeči poziv:

Po členu 13. naredbe o proračunu Mestne občinske ljubljanske (»Služb. list kr. banske uprave dravske banovine« z dne 19. julija 1933, št. 382/58 — naredba I.) sme mestna občina, če bi proračun za l. 1934. ne bil pravočasno odobren, poslovati do odobritve z dvanajstinami v mesiah proračuna za leto 1933.

Na podstavi tega poziva mestno načelstvo vse lastnike hiš, da plačajo nazpaznje do 15. februarja 1934. vodovodno naklado, gostaščino in kanalsko pristojbino za prvo četrtletje 1934 v izmeri kakor za leto 1933.

Če bi bil proračun tako pozno odobren, da ne bi bilo mogoče izdati plačilnih nalogov do 1. maja 1934., morajo lastniki hiš plačati te davščine tudi za drugo četrtletje v izmeri kakor za leto 1933.

Če bi se z novim proračunom te pristojbine spremenile, bo mestno knjigovodstvo razliko upoštevalo pri plačilu davščin za drugo, oziroma tretje četrtletje v izmeri kakor za leto 1933.

Mestno načelstvo poziva lastnike hiš, da se teh rokov točno drže. Po 15. februarju, oziroma 15. maju, bo mestno načelstvo zaračunalo od vseh zaostalih davščin 5% zamudne obresti ter izterjalo zaostanke z rubežem.

Opomba: Vabimo hišne posestnike, da v lastnem interesu plačujejo navedene občinske davščine v zapadlih četrtletnih obrokih, ker bo mestno načelstvo v letošnjem letu pošiljalo za vsako četrtletje posebej opomin in vršilo rubežen, da ne nastanejo koncem leta tako veliki zaostanki, kakor so bili v prejšnjih dveh letih. S tem pa bi imeli tudi hišni posestniki sami mnogo stroškov na zamudnih obrestih, kakor tudi opominjevalnih in morebitnih rubežnih pristojbinah.

Razno

Rok za vlaganje davčnih prijav za pridobitno in rentnino še ni določen. Od raznih strani so nam došla vprašanja glede vlaganja davčnih prijav za pridobitno in rentnino. To pa radi tega, ker so mnogi davkoplačevalci kakor tudi celo dve davčni upravi, kakor so tudi nekateri časopisi bili mnenja, da je prijave za pridobitno vložiti do konca januarja vsakega leta, kar je pa zmotno. Rok za vlaganje navedenih davčnih prijav določi vsako leto s posebnim razglasom finančno ministrstvo in ker to za leto še ni izvršeno, davčne uprave teh prijav niti ne smejo sprejemati. Razglas se je gotovo radi tega zakasnil, ker Narodna skupščina razpravlja o novem načinu odmerne podlage za pridobitno, kar bo upoštevano gotovo že za tekoče leto.

Dopis davkoplačevalcev. Mestna občina ljubljanska je razposlala ljubljanskim hišnim posestnikom popisne pole davkoplačevalcev za pridobitno in rentnino. Ker

smo hišni posestniki morali pred kratkim z oddajo prijave zgradarine priložiti še poseben popis davkoplačevalcev, smo mislili, da bodo letos odpadli popisi davkoplačevalcev, ki jih mora v smislu člena 110. vršiti občina. Ker so radi teh popisov bile proti mestni občini obrnjene razne pritožbe, kakor da je občina kriva teh obširnih popisov, je občinski svetnik Ivan Frelj v zadnjih občinskih seji prosil g. župana za pojasnilo, kako je prišlo do tako obširnega popisa davkoplačevalcev kakor ni predpisan v pravilniku davčnega zakona in kakršnega tudi ne zahteva nobena druga davčna uprava. Hišni posestniki kakor davkoplačevalci pa so bili tudi radi tega v nevednosti, kako izpolnjevati popisne pole, ker je dnevnik »Jutro« prinesel razlago, da so davčni zavezanci dolžni v davčno polo vpisati le one podatke in odgovoriti le na vprašanja, ki so navedena v predpisanem obrazcu, katerih vprašanj je samo 7, medtem ko jih ima popisna pola Mestne občine ljubljanske celih 23.

Župan g. dr. Puc je nato odgovoril, da je obrazec predpisala davčna oblast in da mora občina po zakonu vršiti ta posel. Ker pa se je ugotovilo, da je občina zavračala popisne pole, če niso bili podani odgovori na vsa stavljenja vprašanja, je župan izjavil, da takega naloga ni izdal in da bo v tem smislu dal potrebna navodila občinskemu organom.

Občinske davščine in doklade v Ljubljani. Ljubljanski dnevnik »Slovenec« je prinesel pred kratkim daljši dopis, v katerem nek »dozdevni hišni posestnik« računa, da podpisani ni pravilno postopal v občinskem svetu, ker ni dosegel znižanja doklad na direktne davke, temveč samo znižanje vodarine in oostaščine. Najprej ugotavljam, da dotični dopisnik ne more biti hišni lastnik, ker v dopisu celo stavlja pogoj o pravilno prijavljeni zgradarini, nadalje pa tudi, da občinski svet ljubljanski o proračunu še ni niti razpravljaj. Sklepal pa je o tem finančni odsek občinskega sveta, ki se je na vse strani trudil in prizadeval, da je z velikim skrcenjem izdatkov proračun spravil v ravnotežje, ne da bi bil pri tem povišal doklade, davščine ali druge pristojbine. Vodarino in gostaščino je celo znižal, kar bo prišlo v korist vsem hišnim posestnikom, ko se jim je v preteklem letu lastno stanovanje mnogo višje ocenilo. Naravno je, da sem stavil in utemeljeval predlog, da se znižajo tudi doklade na direktne davke, seveda pod pogojem, da se zniža tudi vodarina in gostaščina. Bodimo vendar samo hišni posestniki in ne ločimo se na nove in stare hišne lastnike, nadalje na velike, srednje in manjše hišne posestnike. Po teh mislih bi lahko ustanovili vsaj 5 ali 6 različnih kategorij društev hišnih posestnikov. Kam bi to dovedlo, bo morebiti spametovalo dopisnika »Slovenca«.

Če bi bil obveljal zahtevan račun dopisnika, potem bi vsi hišni posestniki novih hiš ne imeli prav nobenih olajšav in ugodnosti, dasiravno so se tudi njim lastna stanovanja zelo povišala. Kako bi zamogel to zagovarjati nasproti novim hišnim lastnikom, naj mi blagovoli razložiti dopisnik. Računati pa mora pri tem, da je nad polovico v Ljubljani novih hišnih lastnikov, kateri so naši prav dobri člani. Prezreti pa tudi ne sme, da je velika večina novih hišnih posestnikov v še težavnejšem položaju, kakor so lastniki starih hiš. Dopisnik bi pa moral že vedeti za taktiko, da se povsod doseže uspehe samo s kompromisom in da je vse življenje samo kompromis, brez kompromisa pa se doseže uspehe samo z močno armado, kateri se hišni posestniki ne moremo prištevati.

Končno še ugotavljam, da je račun in dokazovanje na popolnoma napačni razlagi, ker se davčna podlaga v tekočem letu radi znižanja vodarine in gostaščine ne

bo prav nič znižala, ker smo davčne prijave za tekoče leto že oddali po stanju meseca oktobra 1933 in smo odbili vodarino in gostaščino v prejšnjem odstotku, kakor je to določeno v davčnem zakonu. Zato naj bodo tudi lastniki starih hiš potolaženi, da bo tudi njim prišel v dobro manjši odstotek vodarine in gostaščine. Prosimo naše člane, da vzamejo v roke svinčnik in izračunajo, koliko izdatno ugodnejše bo za nje znižanje vodarine in gostaščine za 1%, kakor pa znižanje za 10% doklade na direktne davke. Račun bo za dopisnika porazen. Tudi smo leta in leta na občnih zborih in v naših vlogah zahtevali znižanje vodarine in gostaščine, kar smo polagoma dosegli. Odločno pa zavračam dopisnikov očitke, da bi bil le eno besedo izpregovoril v korist hišnih gospodarjev. Pravi sicer, da mu to ni znano, a bi se bil lahko vsak čas pri meni prepričal, preden me je v javnosti napadel, ki celo piše, da nisem storil v nobenem oziru prav. Če bi dopisnik sedel v občinskem svetu, bi s svojo neprevidno taktiko najbrž ne bil niti tega dosegel. Šlo pa se mu je samo za to, da me napade, da bega hišne posestnike in dela slabo razpoloženje v organizaciji. Ker sem bil po nepotrebnem izzvan, moram še pribiti, da bi bili hišni posestniki skoro v vseh mestih in drugih občinah prav zadovoljni, če bi bili v položaju, da bi plačevali občinske doklade in davščine v taki izmeri kakor jih zahteva Mestna občina ljubljanska.

Ivan Frelj.

Društvene člane in naročnike Mojega doma prosimo, da takoj poravnajo članarino, oziroma naročnino za tekoče leto, da njim ne bo treba pošiljati posebnih opominov.

Društva hišnih posestnikov vabimo, da v mesecu februarju ali vsaj marcu skličejo svoje redne občne zборе, ker je v poznejšem času pričakovati slabše udeležbe. Tudi naj društva poberejo članarino pri svojih članih in naj nam nakažejo odpadajoči znesek. Nekatera društva pa niso sklicala občnih zborov in niso plačala članarine niti za leto 1933 in pri teh bo morala Zveza napraviti sama red in društva poživeti ter dovesti do delovanja.

Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico v Mariboru je izdalo sledeči umesten poziv:

Letošnja akcija mestne občine za pridobivanje sredstev za zaposlitev brezposelnih in njih podpiranje, ni rodila uspeha, kakršen se je pričakoval in ki daleč zaostaja za uspehom lanskega leta.

Ne bomo razmotrivali o vzroku tega neuspeha, dejstvo je, da je mestna občina primorana za brezposelne, ki spadajo v mesto, primerno skrbeti, njena proračunska sredstva za ta namen pa ne zadostujejo.

Da se torej izognemo kakim posebnim davščinam, ki bi se eventualno morala naložiti in ki bi bila vsekakor občutna, je društvo sklicalo za dan 28. decembra 1933. leta izredni občni zbor, ki je v priznanem interesu hišnih posestnikov soglasno sklenil, da se v izogib uvedbe kakih nove občutne socialne davščine, prispeva za mestno pomožno akcijo prostovoljno, vendar moralno obvezno za vse v poštevi prihajajoče hišne posestnike — člane in nečlane društva — določene v progresivni izmeri.

Izvršujoč ta sklep in dogovorjeno z mestnim načelstvom si dovoljuje Društvo hišnih posestnikov Vašemu blagorodju nujno svetovati, da nakažete na Vas odpadajoči znesek kot prostovoljni prispevek za mestno pomožno akcijo.

S tem činom boste dokazali, da imate čut in razumevanje dejanskega položaja, omogočili boste pa tudi društvu vodstvu, da se v slučaju potrebe energično postavi v bran proti eventualnim novim občinskim davščinam.